

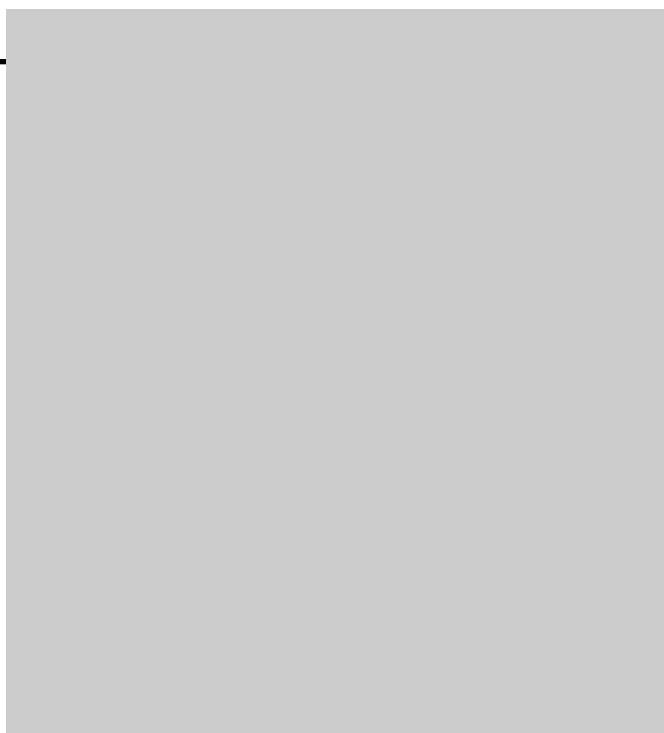
vändningsfria eftersom dessa relationer påverkas av ålder, kön, genetiska faktorer och etnisk härkomst. Detta kan till viss del kompenseras genom användning av ålders- och könsspecifika referenstabeller. Inget talar för att säkrare resultat erhålls med dyrare och mer komplex analysmetod. Vid analys av mätvärden måste vi fortfarande vara uppmärksamma på effekten av felaktigheter i de grundläggande antaganden på vilka datorn baserar sina beräkningar.

Bestämning av kroppssammansättningen har sin plats i klinisk metabolisk forskning. Det är dock angeläget att poängtera att vi fortfarande saknar en gyllene standard som invändningsfritt kan bestämma alla fraktioner. DXA- och bioimpedansmetoderna ter sig idag som de metoder som bäst kan utnyttjas som supplement till hudvecksmätningar, vilka alltfört är den mest »fältanpassade» metoden vars relevans ofta underskattas.

Referenser

1. Brozek J, Henschel A, eds. Techniques for measuring body composition. Washington: National Academy of Sciences, 1961.
2. Pierson RN Jr, Rawson J, eds. Body composition: The third millenium. Serono symposium, Fort Lauderdale, February 28–March 2, 1997.
3. Durnin JVGA, Womersley J. Body fat assessed from total body density and its estimation from skinfold thickness: measurements in 481 men and women aged from 16 to 72 years. *Br J Nutr* 1974; 32: 77-97.
4. Kushner RR, Schoeller DA. Estimation of total body water by bioelectrical impedance analysis. *Am J Clin Nutr* 1986; 44: 417-24.
5. Friedl KE, DeLuca JP, Marchitelli LT, Vogel RA. Reliability of body-fat estimations from a four-compartment model by using density, body water, and bone mineral measurements. *Am J Clin Nutr* 1992; 55: 764-70.
6. Forslund AH, Johansson AG, Sjödin AS, Bryding G, Ljunghall S, Hambræus L. Evaluation of modified multicompartiment models to calculate body composition in healthy males. *Am J Clin Nutr* 1996; 63: 856-62.

Se även artikeln på sidan 4888 i detta nummer.

Hjorten i Djursholm blev sedan Tre Rosor.
FOTO: KURT JOHANSSON/NYHETSTJÄNST AB

Hjorten – till alla delar ett användbart djur

Växtriket är sedan gammalt och allt fortfarande en god källa till botemedel mot allehanda krämpor. Även djurriket har i olika former blivit en del av vår läkemedelsarsenal alltifrån blodiglar till bidrottninggelé.

Ett djur som under olika tidsperioder tillskrivits inneboende krafter och vars praktiskt taget alla delar kommit till användning är hjorten. Sålunda har man utnyttjat dess horn och klövar, tänder, hjärta och lungor, lever, blod, exkrementer, talg, penis, testiklar och placenta.

Märkligast är kanske »ben av hjorthjärta», Ossa de corde cervi. Denna brosk- eller benbildning, som påträffats i hjärtat hos gamla hjortar, ibland i form av ett kors, angavs år 1727 av Johann Jacob Woyt vara användbart som motgift och även »hjärtstärkande».

Som motgift användes också »hjorttårar», Lacrymae cervi, som var ett svett som avsatt sig i ögonvinkeln och hårdnat till vax.

Vår svenska apotekartaxa hade också »Hjortpees», Priapus cervi, dvs hjortpenis, som rekommenderades bl a som afrodisiakum och mot blåsstenar. I våra första svenska farmakopéupplagor fanns hjorthornsolja, Pyroleum animale crudum, som då hade användning inom veterinär-

medicinen som maskfördrivande medel.

Inte minst som symbol för livsförnyelse – hornen förnyas ju varje år – har hjorten fått ge namn åt åtskilliga av våra apotek. För närvarande finns i landet 21 apotek med namnet Hjorten. Bildens hjort kommer från apoteket i Djursholm, som anlades 1902. Namnet ändrades på 1960-talet till Tre Rosor, som återfinns i stadsvapnet, där de skall erinra om att Djursholm är en trädgårdsstad.

Roland Ericsson
apotekare
Apotekarsocieteten
Stockholm

MEDICIN
HISTORISK
paus

Medicinhistoriska
ögonblicksbilder,
i form av en kort text
till en bra bild,
välkomnas!

»Medicinhistorisk paus»
Läkartidningen
Box 5603
114 86 Stockholm